

SPIS TREŚCI:

1. DANE OGÓLNE.....	2
2. OPIS OGÓLNY OBIEKTU OPIS ELEMENTÓW KONSTRUKCYJNYCH I WYKOŃCZENIOWYCH	2
3. OCENA STANU TECHNICZNEGO ELEMENTÓW KONSTRUKCYJNYCH I WYKOŃCZENIOWYCH.....	4
4. OPIS I WYNIKI PRZEPROWADZONYCH BADAŃ.....	6
5. IDENTYFIKACJA SZKODNIKÓW BIOLOGICZNYCH.....	11
6. ANALIZA PRZYCZYŃ POWSTANIA USZKODZEŃ.....	12
7. WNIOSKI	13
8. ZALECENIA.....	14
9. PODSUMOWANIE.....	16
10. UWAGI KOŃCOWE.....	16
11. ZASTRZEŻENIA I KLAUZULE.....	16
12. ZAŁĄCZNIKI.....	17

Załącznik 1 - Dokumentacja fotograficzna

Załącznik 2 – Dokumentacja fotograficzna oględzin mikroskopowych

Załącznik 3 – Szkic- Plan inwentaryzacji mykologicznej

Załącznik 4 – Uprawnienia i zaświadczenia

1. DANE OGÓLNE

1.1. Podstawa opracowania:

- Zlecenie Inwestora liPF.273.16.2017 z dnia 11.04.2017
- dokumentacja archiwalna budynku,
- wizje lokalne obiektu przeprowadzone w dniu 28.04.2017 r.,
- aktualnie obowiązujące normy i przepisy:

[1] Praca zbiorowa pod redakcją J.Ważnego i J. Karysia „Ochrona budynków przed korozją biologiczną”, Warszawa, Arkady 2001;

[2] Skowroński W. „Odporność ogniowa konstrukcji w wybranych zagadnienia budownictwa i technologii drewna”, PSMB Wrocław 2015;

[3] Winniczek W., „Wytyczne w sprawie opracowania ekspertyz techniczno-ekonomicznych i przeglądów sprawności technicznej budynków mieszkalnych”, CUTOB PZITB, Warszawa-Wrocław, 1986;

[4] B. Zyska, „Zagrożenia biologiczne w budynku” Warszawa, Arkady 1999;

[5] Stramski Z., „Uwagi i wytyczne dotyczące ekspertyz mykologiczno-budowlanych. Wydanie IV, Wyd. PSMB, Wrocław i Ogólnokrajowa SOBPKB KTB ZG PZITB Warszawa, 1997;

- dokumentacja fotograficzna.

1.2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest wykonanie ekspertyzy mykologiczno - budowlanej pomieszczeń przyziemia budynku Starostwa Powiatowego w Trzebnicy zlokalizowanego przy ul. Leśnej 1 w Trzebnicy.

1.3. Cel i zakres opracowania

Zakresem opracowania objęto przyziemie budynku administracyjnego celem określenia warunków sprzyjających rozwojowi grzybów i pleśni wraz z oceną poziomu ich obecności i zaleceniami wykonawczymi do wdrożenia .

2. OPIS OGÓLNY OBIEKTU OPIS ELEMENTÓW

KONSTRUKCYJNYCH I WYKOŃCZENIOWYCH

Przedmiotowy budynek znajduje się w Trzebnicy przy ul. Leśnej 1. Jest to czterokondygnacyjny budynek użyteczności publicznej z użytkowym poddaszem. Budynek

wolnostojący usytuowany ścianą zachodnią równolegle do ulicy. Przyziemie znajduje się w nasypie w ten sposób że od strony ulicy poziom posadzki pomieszczeń znajduje się poniżej poziomu terenu a od strony parkingu na zbliżonym poziomie.

Budynek wzniesiono na przełomie XIX/XX wieku, pełniący funkcję administracyjną, podpiwniczony z poddaszem użytkowym.

Układ konstrukcyjny mieszany, usztywnienie w postaci klatki schodowej oraz ścian nośnych kominowych. Wejście główne do budynku znajduje się od strony ulicy Leśnej dodatkowe od strony parkingu znajdującego się na dziedzińcu.

Obiekt zlokalizowany w okolicach lasu bukowego w bezpośrednim sąsiedztwie stawów ozdobnych (odległość najbliższego zbiornika około 50 m od budynku). Poziom lustra wody znajduje się powyżej poziomu posadzki (około 1,3 m)

Dach o konstrukcji mieszanej, wielospadowy pokryty blachą. Odprowadzenie wód opadowych do rynien a następnie rurami spustowymi do przykanalików deszczowych i kanalizacji deszczowej

2.1. Elementy budynku:

- **Fundamenty** – ceglane ściany fundamentowe, odsadzki ceglane.
- **Mury konstrukcyjne** – ściany zewnętrzne murowane z cegły pełnej na zaprawie wapienno – cementowej. Ściany nośne wewnętrzne murowane z cegły pełnej.
- **Strop nad piwnicą**- strop odcinkowy na belkach stalowych dwuteowych opartych na ścianach konstrukcyjnych.
- **Stropy międzykondygnacyjne** – drewniane wzmocnione podczas przebudowy płytą żelbetową
- **Klatka schodowa**- konstrukcję biegów stanowią belki stalowe oparte na odcinkowych stropach półpięter i pięter.
- **Dach** - Dach o konstrukcji mieszanej, z deskowaniem pełnym i pokryciem z blachy na rąbek stojący.
- **Kominy**- ceglane na zaprawie cementowo-wapiennej.
- **Stolarka okienna i drzwiowa** – Stolarka okienna drewniana po renowacji. Drzwi wejściowe, frontowe drewniane oryginalne po renowacji, od podwórka drewniane.
- **Izolacja** – brak izolacji pionowej i poziomej ściana poniżej gruntu zabezpieczona folią kubelkową.
- **Tynki** – Tynki zewnętrzne – wapienno-cementowe z wystrojem plastycznym. Tynki wewnętrzne cementowo wapienne.

- **Obrówki blacharskie** – Rynny i rury spustowe oraz pasy nad i podrynnowe z blachy ocynkowanej. Rury spustowe wpięte do kanalizacji deszczowej. Podokienniki okienne z blachy ocynkowanej.
- **Wentylacja** – grawitacyjna w obrębie pomieszczeń – spiżarni – nawietrzaki w postaci kratki.
- **Instalacje** – Budynek wyposażony w instalacje: woda, kanalizacja, gaz, oraz inst. elektryczną i telefoniczną.

3. OCENA STANU TECHNICZNEGO ELEMENTÓW KONSTRUKCYJNYCH I WYKOŃCZENIOWYCH

3.1. Kryteria oceny

W ocenie stanu technicznego przyjęto następującą klasyfikację ocen:

- **stan techniczny dobry** – element budynku (lub rodzaj konstrukcji, wykończenia, wyposażenia) jest dobrze utrzymany, konserwowany, nie wykazuje zużycia i uszkodzenia; cechy i właściwości materiałów odpowiadają wymaganiom normy,
- **stan techniczny zadowalający** – element budynku utrzymany jest należycie; celowy jest remont bieżący polegający na drobnych naprawach, uzupełnieniach, konserwacji itp.,
- **stan techniczny średni** – w elementach budynku występują niewielkie uszkodzenia i ubytki nie zagrażające bezpieczeństwu użytkowania; celowy jest częściowy remont kapitalny,
- **stan techniczny mierny (niezadowalający)** - w elementach obiektu występują lokalne silne uszkodzenia lokalne ubytki; celowy jest remont kapitalny,
- **stan techniczny zły** - w elementach budynku występują znaczne uszkodzenia, ubytki; cechy i właściwości wbudowanych materiałów mają obniżoną klasę.

3.2. Opis stanu istniejącego

Opis stanu istniejącego ograniczono do pomieszczeń objętych zleceniem. Oznaczenie pomieszczeń zgodnie z załączonym planem przyziemia – inwentaryzacji mykologicznej.

- **Pomieszczenie 03** - Brak widocznych uszkodzeń tynków ścian, po zdemontowaniu kasetonów sufitu podwieszanego stwierdzono niezdezynfekowane tynki pierwotne na suficie które wydzielają specyficzny zapach. Stan techniczny zadowalający.
- **Pomieszczenie 04** - Brak widocznych uszkodzeń tynków ścian, po zdemontowaniu kasetonów sufitu podwieszanego stwierdzono niezdezynfekowane tynki pierwotne na suficie które wydzielają specyficzny zapach. Stan techniczny zadowalający.
- **Pomieszczenie 05** – Brak widocznych uszkodzeń tynków ścian, zawilgocenie w okolicy okna oraz w części środkowej ściany szczytowej – południowej widoczne pęknięcia włoskowate. Stan techniczny średni.
- **Pomieszczenie 07** – Spękania ściany południowej. Pomierzona rozwarłość rys 0,3 mm. Rysy częściowo przechodzą na pełną grubość ściany. Układ rys odzwierciedla prawdopodobny układ otworów okiennych Stan techniczny średni.
- **Pomieszczenie 08** – Zawilgocenia ściany zewnętrznej -zachodniej, odspojenia i rozwarstwienia tynku. W studniach doświetlających widoczne odspojenia tynku i silne zazielenie ścian – występujące glony. Stan techniczny mierny
- **Pomieszczenie 09** – Zawilgocenia ściany zewnętrznej -zachodniej, odspojenia i rozwarstwienia tynku. W studniach doświetlających widoczne odspojenia tynku i silne zazielenie ścian – występujące glony. Stan techniczny mierny
- **Pomieszczenie 013**– Zawilgocenia powyżej płytek, wysolenia w obrębie spoin - ściany zewnętrznej -zachodniej. W studniach doświetlających widoczne odspojenia tynku i silne zazielenie ścian – występujące glony. Stan techniczny średni
- **Pomieszczenie 014** – Zawilgocenia ściany zewnętrznej powyżej płytek, odspojenia i rozwarstwienia tynku. Tynk w obrębie okna głuchy. W studniach doświetlających widoczne odspojenia tynku i silne zazielenie ścian – występujące glony. Stan techniczny mierny
- **Pomieszczenie 016** – Zawilgocenia ściany zewnętrznej -północnej, w dolnym prawym narożniku. Stan techniczny średni.
- **Pomieszczenie 018** – Zawilgocenia ściany zewnętrznej -północnej, w dolnym lewym narożniku. Stan techniczny średni.
- **Pomieszczenie 019** – Zawilgocenia ściany zewnętrznej -północnej, w dolnym lewym i prawym narożniku. Stan techniczny średni.

4. OPIS I WYNIKI PRZEPROWADZONYCH BADAŃ

Badania wilgotności ścian określono metodą nieniszczącą stosując Wilgotnościomierz Voltcraft MF-100. Miernik ten pozwala określić stopień zawilgocenia elementów/przegród budowlanych do głębokości około 5 cm od badanej powierzchni. Pomiary wilgotności ścian przeprowadzono na wysokości 30, 60 i 150 cm od poziomu posadzki. Wyniki badań zestawiono w kartach inwentaryzacji mykologicznej dla poszczególnych pomieszczeń.

W polskiej literaturze przyjmuje się następujący podział ze względu na stopień ich zawilgocenia (wilgotność masową – W_m). W pomieszczeniach wykonano również pomiary wilgotności i temperatury pomieszczeń. Pomiarów dokonano Higrometrem Extech MO29 z wbudowanym pirometrem. Pozwala przeprowadzać pomiary wilgotności oraz temperatury powietrza oraz materiałów za pomocą wbudowanej sondy oraz bezdotykowego pomiaru temperatury w podczerwieni, o opatentowanej konstrukcji IR.

Dla konstrukcji murowych przyjęto następującą klasyfikację.

Stopień	Wilgotność masowa W_m [%]	Klasyfikacja zawilgocenia
I	0 - 3	mur o dopuszczalnej wilgotności
II	>3 – 5	mur o podwyższonej wilgotności
III	>5 - 8	mur średnio zawilgocony
IV	>8 - 12	mur mocno zawilgocony
V	>12	mur mokry

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/03

Data wykonania: 05.05.2017

Numer (opis pomieszczenia): 03 – pomieszczenie biurowe

Opis stwierdzonych uszkodzeń: Brak widocznych uszkodzeń tynków ścian, po zdemntowaniu kasetonów sufitu podwieszanego stwierdzono niezdezynfekowane tynki pierwotne

Wykonane pomiary:

Temperatura powietrza: 22,8° C

Wilgotność powietrza: 50,1 %

Wilgotność przegród

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/30	2,3/21,2	I	-	-	-
01/60	1,8/22,9	I	-	-	-
01/150	1,8/23,3	I	-	-	-

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/04

Data wykonania: 05.05.2017

Numer (opis pomieszczenia): 04 – pomieszczenie biurowe

Opis stwierdzonych uszkodzeń: Brak widocznych uszkodzeń tynków ścian, po zdemntowaniu kasetonów sufitu podwieszanego stwierdzono niezdezynfekowane tynki pierwotne

Wykonane pomiary:

Temperatura powietrza: 23,1° C

Wilgotność powietrza: 49,8 %

Wilgotność przegród

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/30	2,2/19	I	-	-	-
01/60	1,8/20,1	I	-	-	-
01/150	0,6/21,2	I	-	-	-

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/05

Data wykonania: 05.05.2017

Numer (opis pomieszczenia): 05 – pomieszczenie biurowe

Opis stwierdzonych uszkodzeń: Brak widocznych uszkodzeń tynków ścian, zawilgocenie w okolicy okna oraz w części środkowej ściany szczytowej - południowej

Wykonane pomiary:

Temperatura powietrza: 21,8° C

Wilgotność powietrza: 47,5 %

Wilgotność przegród

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/30	2,4/18	I	02/60	1,3/19	I
01/60	2,2/19	I	02/150	5,9/19,8	III
01/150	1,9/19,1	I	02/200	6,0/17,8	III
02/30	2,2/18	I	-	-	-

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/07**Data wykonania:** 05.05.2017**Numer (opis pomieszczenia):** 07 – Archiwum**Opis stwierdzonych uszkodzeń:** Spękania na ścianie południowej**Wykonane pomiary:****Temperatura powietrza:** 19,3° C**Wilgotność powietrza:** 38,7 %**Wilgotność przegród**

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/30	1,7/18	I	-	-	-
01/60	1,4/18,6	I	-	-	-
01/150	2,3/19,1	I	-	-	-

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/08**Data wykonania:** 05.05.2017**Numer (opis pomieszczenia):** 08 – Archiwum**Opis stwierdzonych uszkodzeń:** Zawilgocenia ściany zewnętrznej -zachodniej, odspojenia tynku**Wykonane pomiary:****Temperatura powietrza:** 20,4° C**Wilgotność powietrza:** 56,1 %**Wilgotność przegród**

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/30	20/14	V	02/150	8,8/18	III
01/60	13/16,9	IV	03/30	5,2/15	III
01/150	2,6/16,8	I	03/60	10,4/16	IV
02/30	11,9/17	IV	03/150	6,2/17	III
02/60	20/16,9	V	-	-	-

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/09

Data wykonania: 05.05.2017

Numer (opis pomieszczenia): 09 – Archiwum

Opis stwierdzonych uszkodzeń: Zawilgocenia ściany zewnętrznej -zachodniej, odspojenia tynku

Wykonane pomiary:

Temperatura powietrza: 20,3° C

Wilgotność powietrza: 52,1 %

Wilgotność przegród

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/30	20/15,1	V	02/150	2,5/20	I
01/60	8,1/16,2	III	03/30	10,6/16	IV
01/150	14,7/17,2	V	03/60I	13,2/16,1	V
02/30	12,6/16	V	03/150	20/17	V
02/60	7,5/18,1	III	-	-	-

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/013

Data wykonania: 05.05.2017

Numer (opis pomieszczenia): 013 – Kotłownia

Opis stwierdzonych uszkodzeń: Zawilgocenia powyżej płytek, wysolenia w obrębie spoin

Wykonane pomiary:

Temperatura powietrza: 21,4° C

Wilgotność powietrza: 55,6 %

Wilgotność przegród

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/200	6,8/20	III	-	-	-
01/60	8,9/21	III	-	-	-
-	-	-	-	-	-

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/014

Data wykonania: 05.05.2017

Numer (opis pomieszczenia): 014 – WC

Opis stwierdzonych uszkodzeń: Zawilgocenia ściany zewnętrznej powyżej płytek, odspojenia i rozwarstwienia tynku

Wykonane pomiary:

Temperatura powietrza: 20,7° C

Wilgotność powietrza: 58,2 %

Wilgotność przegród

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/200	20/17,8	V	-	-	-
01/220	20/18,1	V	-	-	-
-	-	-	-	-	-

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/016**Data wykonania:** 05.05.2017**Numer (opis pomieszczenia):** 016 – Pokój biurowy**Opis stwierdzonych uszkodzeń:** Zawilgocenia ściany zewnętrznej -północnej, w dolnym narożniku**Wykonane pomiary:****Temperatura powietrza:** 21,6° C**Wilgotność powietrza:** 58,2 %**Wilgotność przegród**

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/30	12,7/16,4	V	-	-	-
01/60	8,8/16,9	IV	-	-	-
01/150	2,8/17,8	I	-	-	-

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/018**Data wykonania:** 05.05.2017**Numer (opis pomieszczenia):** 018 – Biuro podawcze**Opis stwierdzonych uszkodzeń:** Zawilgocenia ściany zewnętrznej -północnej, w dolnym narożniku**Wykonane pomiary:****Temperatura powietrza:** 21,5° C**Wilgotność powietrza:** 53,1 %**Wilgotność przegród**

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/30	7,4/18,5	III	-	-	-
01/60	1,8/19,4	I	-	-	-
01/150	2,0/21	I	-	-	-

Karta inwentaryzacji mykologicznej nr L/019**Data wykonania:** 05.05.2017**Numer (opis pomieszczenia):** 019 – Pokój biurowy**Opis stwierdzonych uszkodzeń:** Zawilgocenia ściany zewnętrznej -północnej, rozwarstwienie tynku**Wykonane pomiary:**

Temperatura powietrza: 21,7° C

Wilgotność powietrza: 54 %

Wilgotność przegród

Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia	Miejsce/ wysokość	Odczyt Wm[%]/T[° C]	Klasyfikacja zawilgocenia
01/30	20/16,6	V	-	-	-
01/60	8/18	III	-	-	-
01/150	2,3/19,1	I	-	-	-

Z przeprowadzonych pomiarów wilgotności masowej ścian murowanych wynika, że ściany w miejscach przeprowadzonych badań są mokre, zawilgocone oraz średnio zawilgocone i o podwyższonej wilgotności rzadko o dopuszczalnej wilgotności.

Wilgotność powietrza znajduje się w górnych granicach wartości dopuszczalnych.

5. IDENTYFIKACJA SZKODNIKÓW BIOLOGICZNYCH

Rozpoznane w budynkach grzyby

Na podstawie badań makroskopowych rozpoznano:

- grzyby pleśniowe:

Miejsce występowania: powierzchnia wewnętrzna ścian zewnętrznych, przestrzeń nad sufitem podwieszanym,

Charakter zagrzybienia: gniazdowy,

Rozwój grzyba: aktywny,

- glony:

Miejsce występowania: studnie doświetlające

Charakter porażenia: gniazdowy,

Rozwój: aktywny,

Badania rodzaju i stężenia soli w murach.

Celem przeprowadzonych badań było stwierdzenie występujących w ścianach soli i określenie ich stężenia. Pobrane do badań próbki wysuszono, a następnie roztarto na drobną mączkę w moździerzu. W celu przygotowania roztworu podstawowego 5 g roztartego materiału umieszczono w zlewce, do której dolano 50 ml. wody destylowanej. Po wymieszaniu i odczekaniu do chwili osadzenia się stałego materiału roztwór przefiltrowano przez lejek z sączkiem. Uzyskany klarowny roztwór stanowił roztwór

podstawowy pobierany w ilości ok. 5 g do kolejnych oznaczeń. Wykonana w pierwszej kolejności, przy zastosowaniu odpowiednich odczynników chemicznych analiza jakościowa pozwoliła na stwierdzenie obecności w poszczególnych próbkach: chlorków, siarczanów i azotanów.

Jako wartości graniczne, stężenia soli szkodliwych dla budowli przyjmuje się następujące wartości:

- chlorki - 0.150 %,
- siarczany - 0.500 %,
- azotany - 0.150 %.

Wyniki badań wykazują, że stężenie soli w dolnej części ścian jest mniejsze od wartości dopuszczalnych, ale bliskie górnej granicy dopuszczalnego stężenia.

6. ANALIZA PRZYCZYŃ POWSTANIA USZKODZEŃ

Głównymi przyczynami nadmiernego, zawilgocenia ścian w budynku zlokalizowanym przy ul. Leśnej 1 w Trzebnicy są:

- brak izolacji poziomych,
- brak skutecznych izolacji pionowych (aktualnie istniejące izolacje pionowe są izolacje przeciwwilgociowe typu „lekkiego” i nie stanowią szczelnej bariery dla wody w postaci ciekłej bezpośrednio oddziaływającej na budynek),
- brak izolacji podposadzkowej,
- wysoki poziom wód gruntowych – sąsiedztwo zbiorników wodnych o poziomie lustra wody powyżej poziomu posadzki.
- nieskuteczna wentylacja pomieszczeń piwnicznych.
- uszkodzenia – pęknięcia ścian zewnętrznych.

Z tym, że obecnie podstawowym źródłem zawilgocenia budynku są wody przedostające się przez pionowe, zewnętrzne powierzchnie ścian, stykające się z gruntem oraz wody podciągane od dołu siłami kapilarnymi. Świadczą o tym wyniki pomiarów wilgotności masowej murów. Jest to zjawisko typowe dla ścian zewnętrznych nie mających izolacji pionowych.

W wyniku braku izolacji poziomych woda przedostaje się z gruntu w głąb muru poprzez fundamenty oraz zewnętrzne, pionowe powierzchnie ścian i dzięki podciąganiu kapilarnemu transportowana jest ku górze. Wraz z przepływem wody w górę występuje transport rozpuszczonych w niej soli. Na powierzchniach muru (szczególnie na powierzchni o wyższej

temperaturze) występuje odparowanie wody, przez co zwiększa się stężenie soli zawartej w tej wodzie. Powoduje to krystalizację soli na lub tuż pod powierzchnią muru. Kryształy soli zwiększając swoją objętość powodują, że w głębi muru powstają siły rozciągające powodujące destrukcję muru, a w szczególności destrukcję tynku i powłok malarskich.

Wysokość podciągania kapilarnego wody w murze uzależniona jest od wielu czynników takich jak m.in.:

- średnicy kapilar,
- struktury kapilar,
- temperatury muru i otoczenia,
- wilgotności względnej powietrza w otoczeniu murów,
- stopnia zasolenia muru,
- możliwości odparowania wody przez powierzchnie pionowe ściany.

W murach pozbawionych poziomej izolacji przeciwwilgociowej wysokość podciągania kapilarnego można obniżyć przez umożliwienie intensywnego odparowania wilgoci przez pionowe powierzchnie ścian. Możliwe jest to w przypadku intensywnego wietrzenia pomieszczeń, małego oporu dyfuzyjnego warstw wykończeniowych oraz podwyższonej temperatury w otoczeniu muru. Negatywnym zjawiskiem, jakie będzie zachodziło w tym przypadku będzie intensywna krystalizacja soli na powierzchni wewnętrznej muru.

Przyczyną rozwoju grzybów pleśniowych jest oprócz podwyższonej wilgotności masowej murów zbyt mała izolacyjność termiczna ścian zewnętrznych.

7. WNIOSKI

Przeprowadzone badania wilgotności masowej murów w budynku wykazały, że:

- aktualna wilgotność masowa murów zawiera się w przedziale od 1,6 do 20 %, - wg kryteriów podanych w p. 4 niniejszego opracowania, można uznać, że aktualnie ściany przyziemia w tym budynku są średnio i mocno zawilgocone.
- Nieniszczące badania wilgotności wykazały, że zawilgocenie przy powierzchni murów jest zróżnicowane w zależności od lokalizacji ściany i wysokości nad poziomem posadzki w zależności od wysokości ponad poziomem posadzki. Ściany parteru mają znacznie mniejszą wilgotność wynoszącą od 3.1 do 1.0 %.
- W wyniku nadmiernego zawilgocenia i zasolenia murów występują w nich następujące objawy destrukcyjne:
  - ubytki tynku na nieznacznych powierzchniach ścian w przyziemiu,

- krystalizacja soli na powierzchniach wewnętrznych,
- łuszczenie i odpadanie powłok malarskich i tynku wewnętrznego,
- rozwój grzybów pleśniowych na wewnętrznych powierzchniach przegród.
- Przeprowadzone badania mykologiczne wykazały, że grzyby w opisywanym składzie mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia użytkowników o obniżonej podatności na alergeny tych organizmów.
- Ściany zewnętrzne i wewnętrzne nie mają skutecznych: izolacji poziomej, jak też izolacji pionowej wykonanej na zewnętrznej powierzchni muru.
- Ściany zewnętrzne mają za małą izolacyjność termiczną. W wyniku tego na powierzchni wewnętrznej naroża ścian zewnętrznych może występować kondensacja pary wodnej.
- Spękania ścian skutkują przedostawaniem się wód opadowych do wnętrza budynku i zawilgacają ściany

8. ZALECENIA

- Grzyby pleśniowe występujące w budynku, mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia użytkowników tych pomieszczeń. Organizmy te muszą zostać usunięte. Porażone grzybami pleśniowymi ściany, przed podjęciem prac naprawczych należy pokryć substancją odgrzybiającą np. Boramonem. Substancje zawarte w biocydzie zabijają grzyby jak również zapobiegają dalszemu ich rozwojowi.
- Nieistniejące lub uszkodzone izolacje przeciwwilgociowe należy wykonać w sposób następujący:
  - skuć tynki wewnętrzne i zewnętrzne do wysokości ok. 50 cm ponad widoczne objawy destrukcji,
  - oczyścić mechanicznie naloty soli na powierzchniach zewnętrznych i wewnętrznych murów,
  - uzupełnić wszelkie ubytki murów,
  - w murze wykonać przeponeę poziomą metodę iniekcji ciśnieniowej np. mikroemulsją Adexin HS2 (firmy Deitermann); otwory iniekcyjne należy wiercić z obu stron ściany; otwory o średnicy 12 mm i odstępem od 10 do 12 cm należy wywiercić (na wysokości ok. 5 cm ponad poziomem posadzki) w dół pod kątem ok. 20o; w przypadku, gdyby okazało się, że w murach występują pustki należy je wcześniej wypełnić zaprawą

wypełniająca np. CERINOL BSP i następnie wykonać iniekcję mikroemulsją Adexin HS2 „metodą mokre w mokre”; w miejscach, w których występują wtrącenia kamienne przeponę poziomą należy tak wykonać, aby zapewnić ciągłości izolacji; przykładowe zużycie Adexinu HS2 20-50 l/m² powierzchni przekroju ściany – w zależności od chłonności muru, zużycie Cerinolu BSP ok. 2 kg/dm³,

- wykonać izolację pionową - wzdłuż ścian zewnętrznych wykonać wykop odcinkami nie dłuższymi niż 3 m, najlepiej do poziomu posadowienia jeśli to nie będzie możliwe to do poziomu górnej odsadzki ław fundamentowych; odpowiednio oczyścić, wyrównać i zagruntować powierzchnię zewnętrzną muru do wysokości min. 40 cm powyżej poziomu terenu; wykonać pionową izolację z mikrozaprawy wodoszczelnej (np. z Cerinolu DS, w przypadku, gdyby zachodziło niebezpieczeństwo osiadania budynku z Cerinolu DS.-flex); osłonić izolację pionową płytami z polistyrenu ekstrudowanego grubości min. 6 cm; zasypać wykop bardzo starannie go zagęszczając; przejść do wykonania analogicznych robót na dalszych odcinkach muru; wykonać opaskę przyścienną; uzupełnić skute uprzednio tynki zewnętrzne stosując tynki renowacyjne WTA, wykończyć cokół budynku, materiałami hydrofobowymi

- Zaleca się inwentaryzację systemu odprowadzania wód i ścieków z budynku;

Uwagi:

1. W niniejszym opracowaniu do wykonania przepon hydrofobowych lub uszczelniających, obróbki soli i tynku renowacyjnego przewidziano zastosowanie technologii i materiałów firmy Deitermann. Niektóre nazwy handlowe wymienionych wyżej materiałów zostały zmienione w ostatnim okresie. Można też zastosować odpowiednie materiały innych firm np. Quick-mix, Remmers, Schomburg, itp. Wszystkie materiały i środki powinny być dopuszczone do stosowania na rynku polskim.
2. Z uwagi na wysokie zawilgocenie murów do wykonania przepony poziomej metodą iniekcijną należy zastosować emulsje silikonowe lub żele, które mogą być stosowane przy wilgotności masowej muru większej od 12 %.
3. W przypadku zastosowania do iniekcji środków na bazie krzemianów mur w strefie iniekcji należy osuszyć do wilgotności masowej mniejszej niż 8-10 %

9. PODSUMOWANIE

Ogólny stan techniczny budynku ocenia się jako dobry. Główne problemy techniczne dotyczą przyziemia. W związku z wysokim kosztem remontu zaleca się podział prac na etapy. Zaleca się aby w pierwszym etapie wykonać dezynfekcje miejsc porażonych, zbitcie tynków i zastosowanie tynków renowacyjnych. Należy również usunąć przyczynę powstawania uszkodzeń tj wykonstruować prawidłowe i szczelne izolacje pionowe i poziome.

10. UWAGI KOŃCOWE

1. W przypadku stwierdzenia podczas prowadzenia prac naprawczych innego stanu faktycznego niż przedstawiony w niniejszym opracowaniu należy o tym fakcie powiadomić rzeczoznawcę.
2. W razie powstania wątpliwości czy niejasności w trakcie korzystania z niniejszego opracowania należy zwrócić się do autorów opracowania o dodatkowe informacje lub wyjaśnienia.

11. ZASTRZEŻENIA I KLAUZULE

1. Opracowanie niniejsze stanowi własność intelektualna autorów opracowania i nie może być opublikowane w całości lub w części bez zgody autorów i bez uzgodnienia z nimi formy i treści takiej publikacji. Nie można opracowania wykorzystać do innych celów niż określony w opracowaniu.
2. Autorzy ekspertyzy nie mogą odpowiadać za wady ukryte, których nie można było stwierdzić w czasie wizji lokalnych.
3. Ustala się okres ważności opinii na 1 rok.

Opracował:
mgr inż. Mariusz Fabjanowski